

OKAY TIRYAKIOĞLU

•
NİZA-

••
MÜL-

••
MÜLK

ADALETİN KALESİ

ROMAN

NİZAMÜLMÜLK

Okay Tiryakioğlu

OKAY TIRYAKIOĞLU

1972'de Mersin'de doğdu. Çocukluğu İstanbul-Erenköy'de geçti. Annesinin armağan ettiği gizemli ve kara mizah yüklü öykü kitaplarıyla edebiyata dair ilk heyecanları uyanmaya başladı. Bilkent Üniversitesi'ndeki eğitimini 1994'te yarıda bırakarak tamamen edebiyata yöneldi. Yurt dışında, uzak ve gizemli ülkelerde yaşamayı daima sevdi.

Edebiyat çalışmalarının roman alanındaki ilk ürünü olan *Karanlığın Çağrısı* isimli eseriyle Beyan Yayınları 2002/İlk Romanlar Ödülü'nü kazandı. İkinci romanı *Gölgeler* 2004'te basıldı. Bunu 2005'te üçüncü romanı *Bin Yılların Gecesi* takip etti. Asıl çıkışını 2009'da *Kuşatma 1453* ile yaptı. Tarihî roman okurlarının büyük ilgisiyle karşılaşan *Kuşatma 1453*'ü, *Kanuni* ve *Yavuz* başta olmak üzere diğer romanları izledi.

Halid bin Velid, Okay Tiryakioğlu'nun Timaş Yayınları tarafından yayımlanan yirmi üçüncü romanıdır.

Eserleri:

Kumandan

Kuşatma 1453

Yavuz

IV. Murat

Kanuni

Mevlana

Abdülhamid

Sultan

Alparslan

Süleyman Han

Yıldırım Bayezid

Devlerin Savaşı

Kurt ve Kuzgun

Fatih Sultan Mehmed Han

Kızıl Ufuklar

Cengiz Han

Kayıp Sır

Selahaddin Eyyubi

Tarik Bin Ziyad

Attila

Şeyh Şamil

Osman Gazi

Halid bin Velid

www.facebook.com/okaytiryakioglu

www.twitter.com/okaytiryakioglu

I. BÖLÜM
BİR GÖLGE OLMAK

I

“İnsanları yalan söyledikleri zaman dinlemeyi severim. Olmak istedikleri ama olamadıkları ‘kişi’yi anlatırlar.”

Yusuf Atılğan, *Aylak Adam*

Nisan 1034 – Kuzey Afganistan- Gazne’nin 3 mil kuzeyi

Sebük Tekin Tatbikat Alanı

Ama sen buradasın. Dişlileri yağlanmış, çarkları ekseninde kusursuzca dönen olağanüstü bir düzeneksin. Taşlık, ıslak zemin ve soğuk hava yıldırılmıyor seni. Kan kokusu, korku ve ıstırap çığlıklarının yıldırmadığı gibi. Ne var ki barışçılısın. Bu yüzden talim alanlarından ziyade, kandil ışıklarının titreştiği rahle ve masa başlarında, kitapların ve defterlerinin arasında olmayı yeğliyorsun.

Günlük kokusu kaplı, loş okuma hücreleri tütüyor gözünde. Duvarlarında, ilmin çilesine talip nice öğrencinin kufi hatla nakşedilmiş mütevacı mahlasları. Tütsü dumanları arasından süzülen güneş ışığı ve rahlerden yükselen reçine kokusu...

Demir parmaklıklı camlarda birikmiş aydınlığın gerisindeki dünyaya hayretle bakıyorsun bazen. Kâğıt ve mürekkebin büyüğü hülyaları arasında, gamsız, gairesiz bir diyar beliriyor gözlerinin önünde. Orada, sadece sana ait bir mescit ve kütüphane var. Dolunaylı bir gece hayal ediyorsun. Camlardan boşalan o kristal aydınlık seccadeni ve aharlı sayfaları aydınlatıyor. Kandile ihtiyacın yok. Kitaplıkların arasında ağır ağır yürüyor, okuyor ve ibadet ediyorsun.

Fakat hayallerinle, yaşadığın dünyanın gerçekleri arasında bir uyum yakalamak zorunda olduğunun farkındasın. Şimdi karşında,

ağşap talim kılıcını başının üzerine kaldırmış, hamle sırasını üstünlüğe çevirmeye çalışan silah arkadaşının gözlerindeki o zafer pırlıttısına bakıyorsun. Terli alnında savrulmuş saçlarına, yorgun yüzündeki çaresiz açlığa, az önce kılıcının namlusuyla yardığın kanlı dudaklarına dikkat kesilmişsin.

Ne de basit bir mutluluğun peşinde. Göz açıp kapamaya yetecek kadar kısa sürede kavuşabileceği sade bir başarı, günlerce rahat uyumasını sağlayacak. Yapması gereken, ağşap kılıcıyla senin göğsüne ya da miğferli başına bir kez olsun vurabilmek. Ama kanlı tutkusunun titreştiği gözleri, çok daha fazlasını yapmaya çalışacağını ele veriyor.

Sen ise otopsi sırasını bekleyen bir cesetten farksızsın. Issız, ferî sönmüş, donuk... Geriye yalnızca ellerin kalmış. Bir çift sıcak, güçlü, kabarık damarlarından mavi alevler akan elsin sen. Sonsuz tekrarların getirdiği alışkanlıkların akışına bırakmışsın kendini. Köklü, sarılmaz, fasıla vermez temrinler bunlar.

“İlk olarak,” diyorsun, daha önce de defalarca dediğin gibi. “Kılıçlı bir saldırının yapısını çözümlmeliyiz. Hamleler birbirlerini dengeliyor, uç uca ekleniyor ve taarruz gizli bir iç mimariyle büyüyor. Kederli ve zorlu bir inşa aşaması bu. Bütün zorlamaların ve mukabil itmelerin genel değişimi, karşı bir saldırının umutsuzluğuna kilitlenmiş! Çünkü asla zaferden emin değilsin! Olamazsın!..”

“O halde,” diyorsun, “Gerçekte, maddi güçten öte, manevi bir kudret işidir savaş. Talimli beden, güçlü bir maneviyatın yalnızca tamamlayıcısı olabilir. Önce kendimi tanı ve yine kendime kanıtlayabilirsem, karşımdakini okur ve kararlılığının boyutlarını da taratabilirim. Muharebe ruhunun can bulması bunu gerektiriyor. Bir gölge olmalıyım demek ki... Cismimin değil, ruhumun bir gölgesine dönüşebilirsem; zorunlulukların o gizli tasarımındaki şifreleri de çözebilirim. İşte o zaman zafer benden yana şekillenir!”

Saldırüyı sakın bir güçle karşılıyor, böyle kalabildiğin sürece daha güçlü olabildiğini bir kez daha görüyorsun. Ayak bileklerine vurduğün süpürme tekmesiyle rakibin tepetaklak devriliyor. Onca talimi ve özverili çalışmayı, diğer pek çoğu gibi öfkesine kurban etmiş. İkinci

vakitlerinde, gökyüzünde kimselere sezdirmeden beliren Ay'ı fark ediyorsun o esnada. Senden başka kimsecikler bakmıyor ona. Tatbikat alanındaki iki yüz genç ve eğitim subaylarından hiçbiri hem de.

Oysa Ay'ın soluk, ince beyaz çizgilerle belirmiş düşsel varlığı, gerçekliğini de kuşkulu kılıyor. Bunu bir tek sen mi görüyorsun? Çok mu duyarlı, çok mu hassas bir ruha sahipsin? Belki de sadece vehimlerinin ağına genç yaşta düşmüş bir zavallısın sen.

Talim alanını çeviren ormanlık alanlardan gelen kuş sesleri, ayın belirmesiyle daha da yükselmiş. Bu kasvetli bahar öğleden sonrasını kaplayan bunca ahşap kılıç takırtısı ve insan haykırışı arasından bu kuş seslerini işitmek, ruhuna ummadığın kadar sihirli bir dinginlik veriyor.

Fakat yine aynı kuş seslerinin uyandırdığı düşünce akışını geriye doğru takip edince, yitirilmiş fırsatlarla ilgili tuhaf, içli birtakım düşüncelerin arasında buluyorsun kendini. Üstelik bir de bu keder... Ah önünde uzanmış kalmış, körük gibi inip kalkan göğsü hırıldayan rakibinin kederi bu, gerçekte... Senin değil... Şu beyhude mücadelenin daha da basit neticesi yıkmış onu. Az evvel karşında bir aslan gibi hırıldayarak, döne döne savaşan şehlevent, şimdi ayağa kalkacak gücü bile bulamıyor kendinde. Neden peki? Hayat nasıl bu kadar basit olabilir, anlayamıyorsun.

“Keşke yenilseydim,” diyorsun içinden.

Neden yenilmedin o halde? Bu zaferin, senin için hiçbir anlamı olmadığını biliyorsun. Oysa rakibin için seni geçip bir sonraki aşamada yeni bir hasımla kapışabilmek tamamen onur meselesiydi. Tuhaf bir kırgınlık ve öfke duyuyorsun. Hayatı bu kadar yalınkat yaşamayı başarabilen insanlara karşı hissettiğin acımadan mı, öfkeden mi yoksa kıskançlıktan mı kaynaklanıyor bu? Bilemiyorsun... Her şey bir karmaşa senin için. Daha da garibi, meseleleri çözümlmeye çalışmak, aklında garip, ürkütücü ve nihayeti belirsiz bir derinliğin daha da büyümesine sebep oluyor.

Talim Çavuşu Korgan Usta, beraberinde eski kalfası Sarı Atmaca olduğu halde yanına geliyor, “Aklın nerede yine Hasan? Hasan bin Ali, sana diyorum?”

Şaşırmıyorsun. Çünkü artık düşünceli olmasan bile, uzak ve dalgın bir halde olduğunun farkındasın.

*

Korgan Çavuş olarak bilinen, altmışlarındaki bu ihtiyar dev, tıpkı Selçuk oğullarını eğiten Temirlan Usta isimli meşhur şaman gibi, acımasız disipliniyle meşhurdu. Gazne beylerinin evlâtlarını harp meydanlarına hazırlamakla görevliydi. Eşine az rastlanır bir kılıç ustasıydı. Dahası dövüşme usullerinin esrarlı inceliklerine hâkimiyette benzersizdi.

Ancak Temirlan'ın aksine, o ganimet için değil, her daim gaza niyetiyle çarpışır, talebelerin eğitimlerini fisebilillah üstlenirdi. Geri kalan vakitlerinin hemen tamamını mescitte geçiriyordu. Üç bölüğü gecesinin ilk kısmında Kuran okur, ikincisinde namaz kılar, üçüncü bölümünde ise kitap okurdu. Son birkaç yıldır elini ayağını dünyevi tüm işlerden çekmişti. Yarı emekli bir hayat sürdürüyor, ancak yılda bir kez, içtima ve kurultay zamanlarında ortaya çıkıyordu. Bey çocuklarının genel bir değerlendirmesini yapmaktan memnundu. Ardından sonuçları, bir tavsiye mektubuyla birlikte Sultan'a bildiriyordu.

“Günün birinde gerçek bir muharebe alanında, gerçek düşmanlarla karşı karşıya geleceksin Hasan,” dedi kalfa Sarı Atmaca. Zırhlı ceketinin sansar kürkü yakalarının altında her zamankinden iri görünüyordu. Etine dolgun, sert bir adamdı. Hasan bin Ali'nin, babası ve Korgan Usta'dan sonra bugüne kadar gördüğü en güçlü ve zeki savaşçıydı o.

Her sene tertiplenen eyaletler içtimaı ve oyunlarındaki tüm talim subayları, nice zorlu tecrübenin ardından, Sarı Atmaca ile ilgili bu hakikatleri kabullenmişlerdi. Yirmi yedi yaşındaki eğitmen, Hasan'ın babası, Gazneliler'in Tus şehri hazine-darı ve Nukan kasabası hâkimi Ali bin İshak'ın sağ kolu ve muhafızıydı. Batı hudutlarında yoğunlaşmış Selçuk oğullarının akınlarını durdurmada, Ali bin İshak ile birlikte gösterdiği başarılar meşhurdu. Bu sayede Gazne Sultanı I. Mesut tarafından birkaç kez huzura kabul edilip mükâfatlandırıldı vardı ki, bu da şöhretine şöhret katıyordu.

Usta, “Daha fazla ilgilen onunla Atmaca,” dedi ve uzaklaştı.

“Artık on altı yaşındasın, düşmanın sende gördüğü her zayıflığı aleyhine kullanacağını bilmelisin Hasan! Aynı şeyler, dostların için de geçerlidir oğlum!.. Dostun ne zaman bir düşmana dönüşeceğini bilemezsin. Arkadaşın olarak dahi kalsa, zaafının farkında olan dost, alay ve şaka denilen zulüm silahını en ummadığın bir anda sana doğrultabilir.”

Hasan sıkkin bir tavırla sordu, “Olmadığım biri gibi mi davranmalıyım Ağabey?”

“Sadece daha ilgili olmalı, en azından öyle görünmelisin!”

“Ama ben hep böyleydim...”

“Biliyorum ama daha iyisini hak ediyorsun! Arkadaşlarının senin için, ‘Muharebe alanlarından çok, medrese talebeliğine layık,’ diye fısıldaşmalarından rahatsız oluyorum! Yeteneklerini gördükleri, bildikleri halde söylüyorlar bunu ve ben buna tahammül edemiyorum Hasan! İki senedir, burada kılıç ve güreş müsabakalarında en iyi beş aceminin arasında yer alman bir tesadüf değil. Üstelik diğerleri, hemen tüm zamanlarını askerlik ve talime adanmış gençlerdi.”

Hasan, bakışlarını yere eğdi, “Yine de olmadığım biri gibi davranmak istemiyorum!”

Sabırlı bir tavırla iç geçirdi Sarı Atmaca, “Sana defalarca içinde bulunduğun anın hakikatlerini kabullenmeni söyledim. Bunu başarsabilirsen, nerede olduğunun da bir önemi kalmayacak Hasan!”

Delikanlı sessiz kaldı.

Sarı Atmaca, gün pırıltılı bal rengi gözlerini kısarak konuştu, “Gitgide büyüyen bu ilgisiz tavırların, hakikatlerinle örtüşmüyor. Çünkü silahlı ya da silahsız ne kadar iyi bir savaşçı olduğunu biliyorum senin. Oysa bu halin, rakiplerinde seni kolayca alt edebileceklerine dair bir umut uyandırıyor. İşte bu noktada kendi kendine ettiğin haksızlığı, sana yine senden başka kimse yapamaz. O yüzden madem kitaplarından ayrı kaldığın her dakikayı bir zulüm olarak görüyorsun, o halde şu anı, o çok sevdiğin tarih kitaplarından bir sahne olarak canlandır zihninde.”

Soran bir ifadeyle baktı hocasına Hasan.

“Evet, bu şimdi aklıma geldi! Dediğim gibi yapmayı dene!..”

“Bir başkasının başına geliyormuş gibi mi davranayım? Yani oku-
yor ve okuduklarımı zihnimde canlandırıyormuşum gibi öyle mi?”

İnce bir sakalla kaplı çenesini hafifçe kaldırdı Sarı Atmaca, “Öyle,” dedi sonra kesin bir tavırla. “Yaşadıklarından, kelimelere doğru git! Olayları, renkleri, tatları anlatan sözcükler birer metin oluştursunlar zihninde ve bütünüyle okuyarak yaşa anı.”

Hasan, içindeki alacakaranlığı dağıtan bir ışığa doğru yürüdü-
ğünü duyumsadı, “Hazreti Hamza ve Hazreti Ali’nin, Mete Han ve
Bumin Kağan’ın ya da Büyük İskender ve Sezar’ın hayatlarını okur-
ken olduğu gibi öyle mi?”

“Evet oğlum.”

II

Kısmen haklı buluyorsun Sarı Atmaca’yı. Ardından, zihninde ona söylemek istediklerini tartıyorsun. Bebekliğinden bu yana, seni baban kadar iyi tanıyan, koruyan, eğiten ve hiç sahip olamadığın bir ağabeyin yerinde tuttuğun bu büyük savaşçının bile seni mutlak manada anlayamayacağını bilmek içini sızlatıyor.

Ona, “Haklısın ama yeterli değil ağabey,” demek istiyorsun. “Çünkü özümde meylettiğim hayat biçimi bu değil! İstiraplar içinde yaşamış biri, artık salt acıdan oluşmuş bir insan demektir ağabey!.. Ya da muharebe neşesini bir kez duyan ve onun peşinde koşmaya alışmış bir asker için kent yaşamı ve durağanlığı, harp sahalarından daha ölümcüldür!.. Acı çekenin tüm sıkıntılarını giderirsen eğer, acının, her an yeni bir yangına dönüşebilecek kıvılcımlarını içinde bir yerlerde gizlediğine şahit olursun. Bunu görebilmek için onunla bir süre sonra, yeni hayatında bir kez bile konuşman kâfi gelir..”

Bunları söylemek istiyorsun evet... Ama genç yaştın ve sınırlı tecrübelerin yüzünden sözüne gereken itibarı vermeyeceğini, küçümseyeceğini de seziyorsun. Belki bu da bir vehim, ama vazgeçiyorsun.

Oysa ebeveynlerini yitirmiş arkadaşlarını ne kadar dikkatle gözlemlediğini nereden bilecek ki Sarı Atmaca? O çocukların, sözgelimi keyifli bir oyunun ya da sohbetin en tatlı yerinde, nasıl huysuzlandıklarına ve içlerine çekiliverdiklerine şahitsin sen. Kolayca avutulabilecek yaşlarına rağmen peşlerini bırakmayan, bırakmalarına asla izin vermeyecekleri o acıları tamamen bastırmanın unutmak; unutmanın ise daha büyük bir yalnızlıkla eş anlamlı olduğunu biliyor onlar çünkü. Ama teklifi yine de fena değil. Keskin mantığı ve sevgi dolu ruhunun bir delili...

“Yine neler düşünüyorsun?” diye soruyor Sarı Atmaca. İsmi gibi sarı saçları ve içli gözlerinde sıkıntı, dehşet ve umut bir arada yüzüyor. Ceketinin yenleri içinden uzanan kalın bileklerine deri şeritler sarılmış. Nasırlı parmaklarının lif lif bağlandığı eklemelerinin civarı ve ön kollarının kirişleri biteviye kıvıldanan adalelerle örülü.

Gülümsüyor ve “Düşünceler,” diye fısıldıyorsun usulca. “Mükemmel sonsuzluğun, sınırlı ve kusurlu yeryüzüne küçük yansımaları yalnızca... Hem öyle sanıyorum ki, noksan sandığımız pek çok şey, bir başka eksikliğin telafisi oluyor ağabey. Gizli bir uyum, bize hiç sezdirmeden, tüm kusurların toplamından kötü bir keşmekeş değil yeni bir mükemmellik doğuruyor!”

Sarı Atmaca, talim alanındaki kargaşalığa bakarak, “Tüm bu hengâmeden mükemmel savaşçılar çıkacak ve yorgunluğumuza geçecek,” diyor. “Haklısın Hasan. İlahi nizamın idare şekli bu işte! Şimdi yeni karşılaşmana odaklan bakalım!..”

“Son bir şey daha ağabey!”

“Nedir?”

Sesini iyice kısıyor, ifade edeceğin kavramların zorluğuna çare olabilirmiş gibi, ellerinin jestlerinden medet umuyorsun, “Varlığın hemen eşliğinde gizli temel bir ilke var gibi geliyor bana ağabey... Tüm mevcudatın birbiriyle bağlantılı ve karşılıklı olduğuna dair bir şeyler çıkmıyor zihnimden!.. Sanki bu sırrı keşfedebilirim, İslam’ı ve ülkemi dünyaya hâkim kılabilecek dirayete de erişebileceğim gibi geliyor bana.

“Düşüncelerimde hep peşinden koştuğum, beni dalgin ve küçüm-senir kılan esrar bu işte. Şahsımı hor görenlere, başlangıçta birer kahraman gibi hissettiriyorum kendilerini. Ta ki benimle doğrudan karşılaşana kadar... Oysa sadece onların zihin ve bedenlerinin karmaşasındaki nizamı görmeye çalışıyorum ben. Karmaşanın gizli uyumunu çözebilmek, en azından bunun detaylarına inebilmek için ihtiyacım olan sükût ise dışımda değil, içimde saklı... Ama yine de senin dediğin gibi yapacağım! İçinde bizzat bulunduğum durumları okumayı becerirsem eğer, ihtiyacım olan huzuru yakalayabilir ve bu esrarın çözümüne belki biraz daha yaklaşabilirim!”

Uzanıp o dev gibi eliyle alnını, bu kez keyifsizce birkaç defa dürtüyor Sarı Atmaca, “Aklını bozacaksın... Aklını bozacaksın böyle giderse Hasan. Talim alanını on kez koş da şimdi kendine gel!.. Buradan geçerken her defasında, ‘Ben yalnız Hadis ve riyaziyatta değil, muharebe alanlarında da bir aslanım!’ diye haykıracaksın! Öyle bir haykıracaksın ki Hasan, sesini bu üç mil çapındaki talim alanının hiçbir köşesinde duymayan kalmayacak!.. Yoksa sabaha kadar koşmaya devam edersin!..”

Koşuyorsun... Akşamın alacası, nefit gibi yayılıyor ufukta. Tohumlarla dolu, bereket yüklü bir rüzgâr esiyor. Koşarken dahi sözgelimi bir ata ya da ağaca bakıyor, resmini hafızana kazıyor, onu kelimelerle tasvir edip tanımlıyor, didik didik inceliyorsun. Türk atlarının bakımlı, ihtişamlı gövdelerini, ağaçların çentik çentik köklerini, ışığa doğru uzarken birbirleriyle yarışan dallarını, sonra atların sağrılarındaki ve yaprakların yüzeylerindeki damarları düşünüyor, aç bakışlarının ısrarı karşısında kelime kelime çözülen gizemlerini hissederek gibi oluyorsun.

Talimin ardından, karargâh çadırında, üstü ayran kabarcıklı tereyağı, köpüklü süt ve ak petekli bala yumulmuşsun. Bir ara, gökyüzünü parçalı boz bulutların arasından devasa bir vitray gibi kaplamış som ışıktan kızıl aydınlık adacıklarına bakıyorsun. Ay, o adaların birinin kıyısında işte. Sessizce izliyor seni. “Merhaba,” diye fısıldıyorsun. “Neler biliyorsun Ay? Nelere şahitsin, anlat bana...”

*

“İbrahim bin Cüneyd anlatıyor, ‘Şeref ve haysiyet sahibi bir zat şu üç şeyi yapmaktan kaçınmaz; Babası meclise gelince ayağa kalkar, misafirine ve ilim tahsil ettiği hocasına bizzat hizmet eder, bilmediği şeyi sorar ve öğrenir.’ Fakat son zamanlarda çıkan fitneden haberiniz vardır çocuklar!”

Elli yaşındaki büyük Usul-ü Fıkıh ve Hadis âlimi, dahası namlı bir Eş’âri kelamcısı olan Abdülkerim Kuşeyri, usulca pencereden dışarıya bir göz attı. Kara ilmiye sarığının altındaki güzel yüzü uzun ve solgundu. Yeşil cübbesi ise hafifçe bükülmüş sırtını gizliyor, ancak ona olduğundan daha dingin bir hava veriyordu. Küçük bir işaretliyle talebelerden biri, gürül gürül yanan ocağa yeni bir odun daha attı.

Yıllık eyaletler içtımai ve oyunların sonuna gelinmiş, divan çadırının açılmasıyla birlikte, bir sonraki gün tertiplenecek büyük kurultay ve peşi sıra verilecek ziyafet için hazırlıklar başlamıştı. Dışarda ipil ipil, donuk, sarı bir yağmur yağıyordu. Her yer irili ufaklı su birikintileriyle kaplıydı. Yemekhane çadırlarının önlerindeki çamurlu avlulara çam talaşı ve elenmiş toprak dökülüyor, çakılan ahşap paravanelerin arkasına odunlar yığılıyor, birbirlerinin ardı sıra kara dipli kocaman kazanlar taşıyor.

Öğleden sonra, kesim için ayrılmış besili hayvanlar, mıcır serili patikalar üzerinden salhane alanlarına çekilmeye başlanmıştı bile. Mutfak teşkilatları aralıksız ama o şaşırtıcı intizamını yitirmeden çalışıyor, daha şimdiden buluşkhanelerden mavi odun dumanlarıyla birlikte su buharları yükseliyordu. Oyunların ardından daima bir günlük istirahat verilir, o gün de son olarak Sultan’ın otağı kurulur, teşrifi beklenirdi. Kurultayın peşi sıra düzenlenen halka açık ziyafete katılmak ve alınan kararları istişare etmek Gazne sultanlarının kadim bir geleneğiydi.

Molla Kuşeyri, camlara küf rengi bir ışıltıyla vuran çisentiye bakarak devam etti, “Bahsettiğim fitnenin kaynağı, Muktefi bin Misbah denilen bir Yemenli. Ansızın peyda oldu coğrafyamızda. Bu tuhaf adam, Sünni olduğu iddiasındadır, lakin itikadi manada apaçık bir

Mutezile'dir. Şehir şehir dolanır, 'Kuran bana yeter, ahkam dışı tüm teferruat ancak hadis diye zikredilen ve çoğu dine sonradan sokulmuş bidat ve yalan sözlerden ibarettir,' diyerek zehrini saçar. Kuran'da unutulmuş hiçbir bahis olmadığı hakikatini silah olarak kullanıp hadis ehli ve dolayısıyla ehli-sünnet ve'l cemaate hücum eder. Oysa o ve onun gibi düşünenler, içlerinde debelendikleri bataklığın farkında değillerdir. Zira, İslam'ın temeli Kelime-i Şehadettir. Onun da iman ve amel olmak üzere iki kanadı vardır. Bu adamlar iman ettiklerini ifade eder, ancak amel konusunda açıkça çıkmaza düşerler. İmanın amel kanadını göz göre göre kırarlar. İtikatlarının onları bu noktaya getirmesi kaçınılmazdır.

“Sözgelimi Kuran'da namazın emredildiği açıktır, ancak kılınma usulüne dair tafsilat mevcut değildir. Hadis-i şerifler ve Allah Resulü'nün uygulamaları olmaksızın hakiki manada namaz kılmak mümkün olmaz. Şekli ve zamanı tam olarak izah edilmemiş böylesine temel bir ibadeti, kişilerin heva ve heveslerine teslim etmek vicdana sığmaz kuşkusuz. Hepimiz biliyoruz ki beş vakit namaz, Kuran'da açık olarak geçmez. Sadece sabah ve akşam namazından bahsedilirken bir de 'orta namaz' olarak ifade edilen bir namaza işaret buyrulur. Bu ise öğle ya da ikinci namazı olarak anlaşılabilir.

“İşte bu yüzden Nisa Suresi'nin şu ayetini hatırlamakta fayda var, 'Her kim de hidayet yolu kendisine iyice belli olduktan sonra, Resulullah'a muhalefet eder ve müminlerin yolundan başka bir yola tabi olursa, biz onu döndüğü yolda bırakırız. Fakat ahirette kendisini cehenneme koyarız. Orası ne fena bir varış yeridir!' Ve dahi Ali İmran suresinde apaçık buyurulmuştur ki, '(Ey Resulüm) De ki, eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin...'

“Şimdi bu adamlar Edille-i Erbaa dediğimiz 'Dört Delil' yani, İslam hukukunda fıkhın dayandığı ana kaynak olan Kuran, Sünnet, İcma ve Kıyas arasından İcma'yı delil olarak kabul etmediklerinden, mütevatir seviyedeki güçlü hadisleri de reddederler. İşte sorun da bu noktada başlıyor. Küçük bir kartopunun yuvarlanarak çığa dönüşmesi misali, kısır bir döngü kendi içinde büyüdükçe büyüyor. Zaten Sultan Vasık'ın vefatından bu yana Bağdat merkezli

Abbasi hâkimiyeti enikonu geriledi. Karışıklıkların önü alınamaz hale geldi. Kahire'deki Fatımi Hilafetinin güdümü altındaki Büveyhoğulları, Halifemiz Kaim bin Emrullah'a soluk aldırılmazlar. Lakin Türklerin İslamiyet'i kabulleriyle birlikte, ehlisünnet yolu yeniden hayat buldu hamdolsun. Öyle inanıyorum ki, Bağdat'taki halifemizin kurtuluşu da pek yakındadır!"

Hasan bin Ali, bu sohbeti, yakın arkadaşları Abdülkerim Savtekin, Celalettin Altuntaş ve Hüseyin Yelbert ile birlikte dinliyordu. Yoldaşlarının her biri, namlı birer Türkmen beyinin oğluydu. Talim ve müsabakalarda parlak derecelere ulaşmışlar, ders ve sohbetleri de ihmal etmemişlerdi.

Hasan, şimdi de sair zamanlardaki derslerinde olduğu gibi, hocasının kelamına dikkat kesilmişti. Adeta soluk alıp vermesi dahi durmuştu. Saf ışıktan mamuldü sanki işittiği sözler. Her birini ruhunun karanlık köşelerinde istifliyor, zaman zaman ince çizgileri düzgün yüzünde, tatlı ve yarı esrik bir tebessüm belirliyordu. Hafifçe dalıp gidiyordu böyle anlarda. Birkaç saniye içinde beliren mazi adlı gökkuşağının altından usulca geçiyor, capcanlı hatıraların diyarında, kendisinininkine çok benzeyen yepyeni bir hayat buluyordu.

Hafızlığını tamamladıktan sonra, Halep'te İsmail el-Halebi'den, İsfahan'da ise Ali bin Muhammed'den Hadis dersleri almış, yürüyeceği istikameti bu ulu çınarların gölgesinde şekillendirmişti Hasan. İşte şimdi, şair Hasan el Baharzi'nin, "O taşa hitap etse eritir, meclisine şeytan getirilip bağlansa tövbe eder," dediği Molla Kuşeyri'yi dinlemek, kadim bir kitabın çifte aharlı sayfalarının satırları arasında keyifli ve uzun bir yolculuğa çıkmak gibiydi. Ruhundaki "çözüm" hissini güçlendiren tüm bu hikmet yüklü kelimeler, günün diğer saatlerindeki düşüncelerine yön verecekti.

III

"...Hazret-i Peygamber buyurmuşlardır ki, 'Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılır; bunlardan yalnızca benim ve ashabımın yolunda olanlar kurtulur!' İşte bu Hadis-i Şerif çerçevesinde ilerleyebilen tek fir-

kaya Ehli Sünnet vel Cemaat (Peygamber ve onun cemaatinin yolu); mensuplarına da Sünni denilmiştir. Diğer fırkalar Ehl-i Bid'at olarak adlandırılır. Ehlisünnet itikadının temel esasları kısaca şunlardır:

“Sahabe-i Güzin efendilerimizin hepsi adildir. Hazreti Ebu Bekir, Hazreti Ömer, Hazreti Osman ve Hazreti Ali Efendilerimizin hali-felikleri sırasıyla sahihtir. Allah' u Teâla, 'hâşâ şanıdan' cisim değildir ve beşere benzemez. Cennette müminler, Allah' u Teâla'yı bilinmeyen bir şekilde göreceklerdir. Miraç, Mehdi'nin çıkışı, Mesih'in inişi, kabir azabı, şefaât ve keramet haktır. İman, artmaz ve eksilmez. İmanda asla şüphe olmaz. İnsan, fiillerinde serbesttir. Amel, imandan parça değildir; büyük günah işleyenler kafir olmaz. Ehli kible, yani kibleye dönüp namaz kılan bidat fırkaları, küfre nispet edilmez. Zalim ve fasık da olsa hükümete isyan edilmez. Hali meçhul olan imama hüsnü zan edilir. Mest üzerine mesh vermek haktır!

“Yolumuzun esaslarını unutmayın ve doğru yoldan ayrılmaktan Allah'a sığınınız evlatlarım! Bilirsiniz ki, yılda bir yapılan içtima sonrası nice nice mühim kararlar alınır. Ama bunların ancak bir kısmı sene içinde gerçekleştirilebilir. Bu senenin en mühim kararı ise, Muktefi bin Misbah denilen bu zındığın derhal yakalanması, tövbe davet edilmesi, kabul etmezse eğer boynunun vurulmasıdır. İslam'ın omurgası konumundaki ehli-sünnete düşman tüm zararlı akımların hamisi Fatımileri ise Allah'a havale ediyoruz... Onların da günü yaklaşmaktadır kuşkusuz!

“Şimdi serbestsiniz çocuklar. Lakin salavatı bolca çekmeyi unutmayın! Salavatı bol olanın işi kolay, ruhu geniş, ömrü bereketli, son nefesi iman ile olur! Şimdi şu pek kıymetli salavatı benimle birlikte tekrarlayın ve mutlaka virtlerinize ekleyin! 'Allahümme salli ve sellim ve barik ala seyyidina Muhammed'in ve ala ali seyyidina Muhammedin bi adedi ilmike.' (Ey Allahım, efendimiz Hz. Muhammed'e, salallahu aleyhi ve sellem, ve efendimiz Hz. Muhammed'in âline, niha-yetsiz olan ilminin adedince salatu selam ve bereketler ihсан eyle.)”

Nasıl da rahat ve huzurlusun şimdi. Bilge İmparator Marcus Aurelius'un, İskenderiye'de mevcut olduğunu bildiğin ve bir kez

olsun görebilmeyi arzu ettiğin o görkemli büstünün bronz dudakları fısıldıyor içinden, “Mutlu bir yaşam için çok az şey gerekir. Hepsi de içinizde, düşünme şeklinizde gizlidir.”

Sohbetten çıktıktan sonra, arkadaşlarıyla talim alanının yanındaki patika yol boyunca yürüyorsun. Savtekin, her zamanki atılğan haliyle, “Elimde bir bilgi var Hasan,” diyor. Bu defa tavrına sinmiş gizemi görmemek imkânsız.

Abdülkerim Savtekin, senden iki yaş büyük, fakat kahraman atalarından sirayet eden o güç ve kararlılık her halinden seziliyor. Uzun boyu ve yere sağlam basan güçlü bacaklarıyla yenilmez bir görünümü var, “Bu Muktefi denilen herifin yerini biliyorum çocuklar. Kuzey Doğu’daki Şii Tacic ve Peştun köyleri saklıyorlar bunu. Hangisi olduğundan da eminim!”

“Neden böyle birini saklasınlar ki?” diye soruyor, on beş yaşında babasının yerine Emir olarak ilan edilmiş Celalettin Altuntaş.

İçinizde en genciniz, henüz on dördündeki Hüseyin Yelbert, her zamanki sükunetiyle cevaplıyor, “Gazne Devleti’nin içinde bulunduğu çıkmazı bildikleri ve bize karşı kullanabileceklerine inandıkları için saklıyorlar elbette. Hem ehlisünnetin hoşgörüsünden faydalanarak içimizde yaşıyor hem de ölümcül fitnelere teşne oluyorlar!”

“Parça parçayız kardeşlerim,” diyorsun. “Yalnızca coğrafya ve hila fet anlamında değil, itikadi olarak da bin parçaya bölünmüşüz. Sünni kılığındaki Mutezile’nin, Şafi-Eş’ârilere yaptıkları ayrımcılık dahi insanı dehşete düşürüyor. Bunda Halife’nin Şii Büveyhiler elindeki tutsaklığı kadar, Sünni ulemayı sarmış bu Mutezile vebasının da tesiri büyük. Düşünün ki Bağdat’ta mahalle mahalle, sokak sokak ayrılmış Hanefiler ile Şafiler arasında ölümcül kavgalar yaşanıyor... Bunların ikisi de ehlisünnetin en büyük temel grupları halbuki.

“Malikilerin sağduyu çabaları dinlenmiyor, Hanbelilerin çekimserliği ise zaten fitne peşinde olanlara aradıkları fırsat oluyormuş. Fatimi Bâtını Daileri, halk arasında ellerini kollarını sallayarak dolaıyorlarmış. Eh böylesi muazzam fırsatları kendi lehlerine kullanmaktan kaçınmaları beklenemezdi zaten. Güçlü bir istihbarat ağı-

mız olsa kardeşlerim... En az Fatımiler kadar ya da onlardan daha iyi, daha etkili bir şebekeden bahsediyorum... Doğrudan merkeze bağlı, bilinen dünyanın en dış hudutlarına kadar nüfuz edecek esaslı bir teşkilat!..”

“Karatuğlarımız var ya,” diyor Yelbert.

“Örgütün daha geniş ve kapsamlı bir hale getirilmesinden bahsediyorum. Zira Dailer karşısında yetersiz kalıyorlar!”

“Böyle bir örgütü nasıl tetkik edecek, emirlerinin takibini nasıl yapacaksın peki?” diye soruyor Yelbert. “Gazne Devleti’nin hali ortada. Selçuk oğulları ise hem bizimle hem de kendi aralarında sorunlular!”

“Önce devletin mutlak gücü ve hâkimiyeti sağlanmalı kuşkusuz. Ardından kurulacak teşkilatı kendi içinden takip edecek, yine aynı bünyeden, daha gizli bir şebeke tertip edilecek.”

Yelbert’in güzel yüzünde ikircikli bir ifade belirmişti, “İkisinin aleyhine birleşmeyeceğinden nasıl emin olacaksın peki Hasan?”

“İlk ikisini açıktan ve gizlice tetkik edecek bir diğer alt unsur kurarak!..”

“Nasıl bir şey bu böyle?” diye soruyor Yelbert. “Bu kadar karmaşık ve gizli bir yapıya devlet içinde asla müsaade edilmez!”

“Bırakın bunları!” diyor birden Savtekin. “O herifi alıp gelelim.”

Soran gözlerle bakıyorsunuz eski dostunuza.

“Öyle şaşkın şaşkın dikmeyin gözlerinizi bana!”

“Şii bölgesine mi gireceğiz?” diye soruyorsun şaşkınca.

“Ne var bunda?”

“Selçuk oğullarıyla Gazne Devleti’nin arası bu kadar kötü olmasa dediğinde bir parça mantık var diyebilirdim Savtekin, ama hudut boyları ve dağlarda devlet gücü, yerini giderek sözde bağımsız grupların başıbozuk davranışlarına bıraktı. Esir düşecek olursak eğer, serbest bırakılana kadar ailelerimizi soyup soğana çevirirler. Şakilere meze etmeyelim kendimizi!”

Savtekin umursamıyor, “Eyalet boylarının toplanması ve Gazne’den ayrılmaları her zaman bir iki gün aksar Hasan! Biz şimdi yola koyulsak, Muktefi denilen belanın bulunduğu köye imsak vaktinden önce varmış oluruz. Yakalanacak olursak dervişiz deriz. Hepsi bu.”

Gülerek, “Senin için her şey ne kadar basit Savtekin,” diyorsun.

Celeleddin Altuntaş, daimi umursamazlığıyla gülüyor halinize.

Sitem ediyor Savtekin, “Senin için de her şeyin bu kadar çözümsüz ve karmaşık olmasını anlayamıyorum Hasan. Bize gerekenler hız, dayanıklılık ve kararlılık. Hepsi de bizde mevcut. Bugün yapacağımız bu hizmetin bedeli bize dünya-ahiret büyük bir bereket ve nam olarak döner emin olun!..”

Yelbert, “Savtekin haklı Hasan,” diyor. “Muktefi’yi ölü ya da diri getirebilirsek her birimiz nam sahibi oluruz. Bilhassa sen! Senin için ‘kitap kurdu’ diyorlar Allah aşkına. ‘Silahlardan korktuğu için kitapların ardına gizleniyor,’ diyorlar. Bizler kadar iri kalıplı olmadığın için, onca muharip yeteneğini hafife alıp alay konusu ediyorlar! Başarırsak, sana duyulan saygı yalnızca iyi bir ilim talebesi olmandan kaynaklanmayacak artık! Muharip bir âlim olarak, hem de bu yaşta, büyük bir saygınlığa kavuşacaksın.”

Düşünüyorsun. Bu sözler yabana atılmayacak türden. Yalnız Allah rızasını gözetirsen, dünyevi sonuçlarının da müspet ve verimli olacağını farkındasın. Tek sorun, bu bilgiyi yetkililerle paylaşmak yerine tek başınıza hareket etmeye kalkmanız. Ama mutlak bir başarının, her zaman büyük riskleri omuzlamakla mümkün olduğunu biliyorsun.

“Sen ne diyorsun Altuntaş?” diye soruyorsun.

“Her zaman yapmak, düşünmekten kolaydır Hasan,” diyor.

Gülümsüyorsun usulca, “Neredeymiş bu köy Savtekin? Bilgilerini onaylatabilsek, sözlerindeki makul kısmı yeniden değerlendireceğim.”

*

Nizami-i Aruzi’nin “Çehar Makale” sine, Avfi’nin yazdığı bir haşiyede anlatıldığına göre, kara bir kan pıhtısı gibiydi o gün ufukta

gece. Hasan, ruhunda bir tortu gibi zaman zaman peyda olup, sonra ansızın kaybolan bir kuşku öbeğini dikkatle takip ediyordu. Karanlık ve ona ait tüm nesnelere kelimelelerin haddesinden geçirmek zor değildi onun için. Yanında doludizgin at sürmekte olan arkadaşlarına bakıyor bazen ve “O halde,” diyordu, “Şimdi okuyor muyum, yaşıyor muyum ben? Gerçekte ikisi arasında hiçbir fark yok gibi! Okuyarak yaşıyor, yaşayarak okuyorum...”

“Lakin ürküyorum çünkü izin almadık... Tedirginim çünkü tecrübesizim... Onlar gibi olamıyorum çünkü Savtekin, Altuntaş ve Yelbert için bu dünyanın anlamı, yalnızca o sağlam bilekleriyle savuracakları kılıçların namlularında şekilleniyor. Onlar için ilim yalnızca dünyevi bir araç, benim içinse tüm uhrevi menzilleri bünyesinde toplayan tek hakikat. Dikkatimi tam manasıyla harekâtın başarısına ve detaylarına odaklamalıyım. Ama sadece Savtekin’in duyumlarıyla hareket etmemizdeki çılgın ruh halini yadsımak hata olur. Allah’ım nefsiime uymaktan ve uyanlara hizmet etmekten sana sığınırım.”

“İşte,” dedi neden sonra Savtekin. Hızlanmış yağmurun gerisinde kıpırdanan birtakım ışıklar çarpmıştı gözlerine. Derin ve dik bir yamaçın kıyısında durdular. İmsaka bir saat kadar vardı. Savtekin, atının dizginlerini kasararak döndürdü ve aşağıdaki çorak vadiyi işaret etti. “Bahsettiğim köy bu taraftaki değil, dikkatli bakarsanız eğer karşı yamaçlara tırmanan taraçaları ve ötesindeki evlerin ışıklarını görebilirsiniz. İşte yola çıkmadan evvel bahsettiğim kervan bu köye uğramış. Kervandaki adamımız, Muktefi’yi köy dihkânının evinde görmüş...”

Abasının altına sızmış soğuk ve yağmur yüzünden dişleri hafifçe takırdarken, “Burası kervan yollarının dışında,” dedi Hasan. “Ne Selçuklular ne de Gazneliler bu bölgede ciddi bir ticari faaliyete müsaade ederler. Hem sana haberi getiren kervancı Halis bin Hüseyin Kazvini’yi ben de tanıyorum. Emin biri olduğunu söyleyenler kadar, ismi geçtiğinde burun kıvrıranlar da var. Bölgede Şiilere hizmet ederken, aynı zamanda Sünnilerle de ortaklık ediyor. Kendisininse ne olduğu belirsiz!”

“Sen onlara aldırma Hasan. İki tarafa da kazandıran faydalı bir adamdır Halis. Babam Sünni bir uç beyi olduğu halde nice akınından

evvel bu adamdan istihbarat almıştır. Bunlar yerel çerçilerin küçük kervanları Hasan. Birkaç millik bir yarıçap içinde döner dururlar. Bu adamlar olmasa, bölge halkları büyük sıkıntıya düşer, muhtemelen buraları terk etmek durumunda kalırlar. Ancak bizimkiler bunların ettiklerine bakmaz, çoluk çocuklarının rızıklarını çıkarmalarına mani olmazlar. O yüzden bilginin hası bu adamlarda mevcuttur!”

“Muktefi denen sefilin böylesine rahat hareket edebilmesi huzursuz ediyor beni Savtekin. Başkente bu kadar yakında, üstelik de kurultay esnasında sakıncalı birini barındırmak, bu adamların kolay kolay kalkışabilecekleri bir cüretkârlık değildir. Bu işin içinde bir oyun olabilir. Çok dikkatli olmalıyız!”

“Adamı koruyan yalnızca köylüler değil muhtemelen,” dedi Celaladdin Altuntaş. Yıldızsız gecenin karanlığı, yağmurun pırlıltısıyla aksetmişti gözlerine. Uzun boylu, geniş omuzlu, az konuşan, ciddi bir gençti. “Söylentileri biliyorsunuz,” diye devam etti.

Savtekin sordu, “Ne demek istiyorsun?”

“Böyle bir adamın, Fatımi Dailerinin koruması altında olması hiç de şaşırtıcı olmaz.”

Gençler, üzerlerine boşanmakta olan yağmurdan bile daha soğuk bir ürpertiyle titrediler bir an.

“Ne olursa olsun,” dedi Savtekin usulca. “Bunu hesaba katmadım mı sanıyorsunuz? Ama tam da kurultay zamanında bizden böyle bir hareket bekliyor olamazlar. İnanın bana! Hasan, yola çıkmadan seni emirimiz olarak seçtik! O halde son söz de senin! Ne emreder sen ona göre davranacağız! Dönelim diyorsan döneriz!”

“Emaretinize layık değişim lakin seçiminize de saygılıyım,” dedi ciddi bir ifadeyle Hasan. Başlanmış bir işi yarıda bırakmaktan ya da izi üzerinden geri dönmekten nefret eden insanların katı hali belirmişti üzerinde. Ağır ağır konuştu, “Bu karanlık ve yağmurdan daha iyi birer müttefik bulamayız şu an. Hem buraya kadar geldikten sonra geri dönecek değiliz kuşkusuz. Kendimize olan saygımızı yitiririz!”

Köyü işaret ederek konuştu Yelbert, “‘Düşmana, en huzurlu olduğu bir anında, en beklemediği yerden vurmak her zaman sonuç verir,’ der Hocamız Sarı Atmaca. Sabah namazından önce girelim

derim ben. Gün hafifçe ağarmaya başlamışken. Cesaretimiz gözle-
rini yıldıracaktır. Herifi karga tulumba eder, elini kolunu bağlayıp
atın terkisine atıveririz. Sonrası Allah kerim.”

“Doğru,” dedi Hasan. “Ama beklemek, bizim gibi tecrübesiz
askerleri sonu belirsiz bir ürküntüye sürükleyebilir!..”

“Kim demiş?” diye çıkıştı Savtekin.

Hasan, uzanıp arkadaşının omzunu sıktı, “Sakin ol kardeşim.”
Okumanın algılarını keskinleştirdiği insanların o tatlı sert ve gizliden
hükmeden tavrıyla devam etti sonra, “Eskiler başlamış bir harekâtın
ertelenmemesi gerektiğini söylerler. Bunu yalnızca babamdan değil,
evvelki sene vefat eden dedemden de işitmiştim. O yüzden doğru-
dan köye girmek daha iyi bir seçenek gibi görünüyor. Sarı Atmaca,
soğuğun bir erkeği tüketen en tesirli işkence olduğunu söyler, bilir-
siniz. Şu durumda ateş de yakamayız. Eğer durursak, ruh halimizi
muhafaza edememekten endişeleniyorum. Siz ne dersiniz?”

Genç savaşçılar birbirlerine şöyle bir baktılar, “Emir sensin,”
diye hatırlattı yeniden Savtekin. “İmsak vaktine fazla bir şey kal-
madı zaten, ama yine de hareket halinde olmak daha iyi bir seçe-
nek gibi duruyor.”

“Lakin istişare sünnettir Savtekin. Bir itirazı olan söylesin.”

Atlarını tekrar toplukladılar.

IV

Köye çeyrek mil kaldığında dahi aklında karanlığın, gecenin ve
yağmurun yapısıyla ilgili sorular var. Gün ışığını biriktirmiş bir yağ-
mur damlasını saatlerce izleyerek oturabildiğin çocukluk günlerinde
değilsin artık ama yine de sorular, aklında yığınla yeni sorulara gebe.
Yağmurun rüzgârla ağır ağır dalgalanan perdesindeki karmaşık hare-
ketlilik dikkatini çekiyor.

Yine ilk anda kusurlu görünen bu pek çok karşı etkene bağlı
hareketlilik, derinlerde ürpertici bir uyumu hissettiriyor sana. Gece
ve yağmurun her insanın ruhunda, aşağı yukarı benzer izlenimler

uyandırdığını düşünüp yapmak üzere olduğunuz baskının anatomisini ele alıyorsun.

“İnsan kendini neden, nasıl ve ne biçimde güvende görmek eğilimindedir?” diye soruyorsun. Atının üzerinde, yorgun, ıslanmış ve ne kadar inkâr etmeye çalışsan da korkmuş bedeninin anbean sıcaklığını yitiriyor. Nasıl da zor değil mi? Kendini başkalarının iyiliği için feda edebilen tüm diğerkâmlara büyük bir saygı duyuyorsun.

Sakin ve çözümleyici kalmanın tek bir yolu var. Sair zamanlarda olduğundan daha büyük bir güçle yönel kelimelere. İhtimaller o zaman daha sağlıklı bir şekilde önünde belirecektir. Belki de bu sayede avlu kapısını hiç sakınmasız açtığını düşünüyorsun hâlâ. Arkadaşlarını ve nesiller boyu işitecek herkesi dehşete düşürecek bu baskının ilk aşaması, senin kadim bir kitabın derinlerinde yüzen ruhunun dinginliğiyle başladı.

Az ötedeki eski bir ahırın gerisinde pusmuş kalmış arkadaşların seni izlerlerken, sadece bir göz atma bahanesiyle yaklaştığın avlu kapısından, hane sakini gibi sakince giriyorsun. Tacik köylerinde, konukların ağırlandığı odanın taşlığın en sonundaki misafir selamlığı olduğunu biliyorsun. Cesaretinin kaynağının, kendini olayların dışına çekmek olduğunun farkındasın. Sen aslında sen değilsin, gölgede gizli bir özsün!

Avlunun girintili çıkıntılı taşlarına basarak, kelime kelime ördüğün bir bugün ve yarını betimleyerek ilerliyorsun. Soğuk, koyu lacivert bir gecede, korkunun duman duman kuşattığı bir düşman mevkiinde değilsin artık! Medresedeki sıcacık hücrende, rahlenin başındasın. Mürekkebin, cildin ve kâğıdın rayihası; soğuk geceyi, avluyu ve bu yabancı köyü sarmış belirsiz kokuları bastırıyor.

Hişş... Saklan gölgene ve cismine payanda ol.

Muhafız Dailer neredeler peki? Avluyu çeviren eyvandaki diğer odalarda olmalılar. Ya da Dai tehlikesi tümenden bir vehim... İçinize işlemiş Fatımi korkusunun kapkaranlık bir aksi! Avluyu uçarcasına geçip odanın kapısına ulaşıyorsun. Kapının kilitli olduğuna emin-

sin. Açmak için kamanı kullanmak zorunda olduğundan emin olduğun gibi tıpkı.

Oysa kapı kilitli değil.

Çünkü hiçbir Tacic evinde, dış kapı hariç, kapılar içerden kilitlenmez. Ama bunu o an için bilmiyorsun. İçerde, ceviz bir sehpanın üzerinde küçük bir mum yanık bırakılmış. İslî ışığı usulca titreyiyor. Taştan bir evde bunun yangın tehlikesi oluşturmayacağını düşünerek yadırgamıyorsun.

Köye girmeden hemen önce, taraçalara uzanan büyük bir sulama kanalı gördüğünü anımsıyorsun. Sulama saatleri dışında bu kanalların suyu, yine geldiği Jikhay Nehri'ne dönüyor. Asırlardan bu yana Orta ve ön Asya'nın su sorunlarını büyük bir başarıyla gidermiş uzun mesafeli kanal sistemleri, bütünüyle Türk-Moğol sulama geleneğinin bir ürünü.

Ve küçük bir çocuk bile gayet iyi bilir ki, kanalın en gür suyu, daima köy dihkanının evinin yakınından geçer. Eğer her şey, öldürücü bir süratle çalışan zihninde planladığın şekilde gelişirse, kimselelere sezdirmeden buradan çıkıp gitmeyi başarabilirsiniz.

Kamanı çekip bileğinin arkasında gizleyerek, usulca yatağa yaklaşıyor ve başucundaki mumu söndürüyorsun önce. Ardından sesini ancak bir düşte duyulabilecek kadar alçaltıp, "Muktefi," diyorsun. Derin ve rahat bir uykunun kucağındaki adam bir kütük gibi kımıltısız.

"Muktefi, uyan ben geldim!"

Bu defa hafifçe irkilerek homurdanıyor ve yorganına sarılıyor adam. O sefil ruhunun karanlıklarında bir yerlerde, son derece tedirgin bir taraf olduğunu seziyorsun.

"Muktefi kalk! Seni götürmeye geldim."

Adam, korkuyla iç geçirip kasılıyor yattığı yerde. Soluğu kesilmiş, güçlüğüle, "Kimsiniz?" diye fısıldıyor.

"Benim Muktefi, Hasan bin Ali."

Sessizlik...

"Benden zarar gelmez, merak etme! Ama bağırırmaya yeltenme külahları değiştiriz!"

“Mirza... Mirza Ali Rıza nerede?”

“Köyün dihkani değil mi o?”

“Ya kim olacak? Bu... Bu köyden değilsin... Kimsin sen?..”

Kamayı bileğinde döndürüp görünür kılıyorsun. Namlu pırıldıyor usulca. Gece ve ölümün koygun ışıkları bunlar.

“Seni Sultan Mesut mu gönderdi?..” diye soruyor Muktefi. “Canımı başıyla savaştı... Ben kimseye kıymadım...”

“Seninle birlikte çıkacağız buradan! Elini ağzını bağlamayacağım, çünkü bizimkiler tövbe edip itikadını düzeltereklerini umuyor, o yüzden de ilmine saygı duyuyorlar. Ben kesinlikle aynı fikirde değilim. O yüzden kancıklığa kalkıp da bağırırsan ciğerini sökerim senin! Bana bu fırsatı verme Muktefi!..”

Sözlerinin vurgusunu, dilinin keçeleşmiş damağında şakırdayışına kadar dikkatle dinlediğini fark ediyorsun adamın. Çipil gözleri, bakışlarının derinliklerinde bir zaaf unsuru arıyor. Bu herif boş biri değil. Daha önce kimseyi tehdit etmemiş, ürkek ve üşümüş bir çömezi derhal tanıyabilecek çapta.

“Nereye gideceğiz?” diye soruyor.

“Kurultay’a!”

“Sultan Mesut’a yani!..”

“Ne fark eder?”

“Hata yapıyorsun savaştı! Bunu senin yanına bırakmazlar!..”

“Dailer mi kastediyorsun?”

“Evet...”

“Bu evde kaç Dai var?”

“Hemen yan odalarda beş Dai mevcut... Çoktan uyanmışlardır üstelik. Buraya kadar gelebilmiş olman bir mucize! Gördüğüm kadarıyla daha çocuksun sen! Canından mı olmak istiyorsun?.. Sana ne teklif ettilerse üç mislini veririm!..”

“Dailerinizin şöhreti fazla abartılıyor Muktefi. Ne dışarda çevre emniyeti alınmış ne de içerde nöbet noktaları belirlenmiş.”

“Yanıyorsun çocuk! Onların işi gizlidir. Seni bilemeyeceğin yer ve yollarla izler onlar!.. Gafil sanırsın, umduğundan vâkıf çıkarlar!”

“İşiniz gücünüz efsaneler oluşturmak Muktefi. Sen ki güya bir Sünni’sin. Ama fitneni yaymak için sırtını Bâtililere yaslamışsın. Yazıklar olsun sana...”

Avluda sesler işitiyorsun... Gözün, adamın yatağının ayak ucundaki kıyafetlerine kayıyor.

*

Yakındaki ahırın köşesinden Hasan’ın kendi başına kalktığı bu çılgınlığı izlemekte olan arkadaşları neler olup bittiğini anlamaya çalışırken, delikanlının, on dakika önce girdiği avlu kapısından elini kolunu sallayarak çıkması her birini hem şaşırttı hem de rahatlatı. Ancak onu ilk anda tanıyamamışlardı. İçeri girerken üzerinde olan abasının, zırlı ceket ve külahının yerlerinde yeller esiyordu çünkü. Sırtında farklı bir cübbe, başında da uzunca bir börk vardı.

Yanlarına gelir gelmez, “Hele yavaş, benim!” diye seslendi Hasan. “İşler sarpa sarmadan gidelim buradan! Kanal boyunu takip edeceğiz!..”

“Neden ama?” diye soruyor Savtekin. “Muktefi’yi bulabildin mi?..”

“Adamı bohça edip, arkadaki kanala attım kardeşim. Sonra da geldiğim gibi odaya dönüp avludan yürüyerek çıktım.”

“Ne?..”

“Doğru duydun. Elimizi çabuk tutarsak, bir mil aşağıdaki ilk dirsekte ona yetişiriz. Tabii o zamana kadar dirseği aşır kendini Jikhay’in azgın sularında bulmazsa.”

Atlarını bıraktıkları karanlık koruluğa doğru koşar adım yürürlerken Yelbert sordu, “İçerde neler oldu Hasan?”

“Muktefi’yi kolayca buldum ama dışarı çıkaracak imkânım yoktu,” dedi Hasan. Gözlerini, önlerinde devasa bir duvar gibi yükselen karanlığa dikmişti

“Seni görünce ne yaptı peki?” diye sordu Altuntaş.

“O herif boş değil kardeşim! Korktu ama bu işin bir grup hevesli, toy gencin başının altından çıktığını da hemen sezdi.”

“Tabii şartlarda, peşinden daha yaşlı ve tecrübeli birinin geleceğini anlamıştır,” dedi Savtekin.

“Öyle olmalı.”

Altuntaş, “Ya Dailer?” diye sordu. “Onlar yüzünden mi herifi kanala attın?”

“Her şeyi anlatacağım arkadaşlar, bana soluk aldırın biraz.”

“Ama neden?” diye sordu Yelbert. Karanlığa kolayca karışmış incecik ama rüzgâr gibi hızlı ve güçlü bedeniyle şimdi en önden yürüyordu, “Neden bir anda kendin atıldın Hasan? Aslında hiçbirimiz senden böyle cesur bir adım ummuyorduk ama bu kadar tehlikeli bir hamleye ne gerek vardı?.. Bize beklememizi söyleyip ansızın uzaklaştın...”

“Siz beni bu harekâtın emiri olarak seçtiniz,” diye yanıtladı Hasan. “Peygamberimiz buyurur ki, ‘Bir kavmin efendisi, onlara hizmet edendir. Hizmet edene, ahirette hesap da sorulmaz, azap da yapılmaz.’”

Savtekin, her zamanki fevriyetiyle atıldı, “Adamı kanala nasıl götürdün peki?”

“Avludaki hareketliliği hisseder etmez herifin ellerini bağladım, çorabının tekini de gırtlığına kadar ağzına sokup susturdum. Çok geçmeden kapı tıklatıldı. ‘Geleni def et ve daha uyumak istediğini söyle yoksa ölürsün!’ dedim. Gözlerini kırıştıtarak onayladı beni. Çorabı çıkardım ağzından. Muktefi, zoru görünce uslu bir çocuğa dönmüştü. Kapıdakini bir bahaneyle kolayca savdı. Ardından, abamı atıp onun cübbesini çektim sırtıma. Külahını da kafama geçirdikten sonra pencereden arkadaki açıklığa çıktık...”

Altuntaş, “Ya demir parmaklıklar?” diye sordu. “Ön cephedeki tüm pencerelerin parmaklıkları var halbuki!”

“Arkada da var Altuntaş ama sadece dışardan gelene engel olur. İçerden bir mandalla kolayca açılabilirler.”

“Sen çıldırmışsın,” dedi Savtekin. Derinlerde çakan bir şimşegin mor ışığı, usulca ağarttı yüzlerini. Uzaklardan kar kokusu geliyordu.

Güldü Hasan, “Bizi buraya sürükleyen sendin unutma!”

“Ben böyle bir deliliğe kalkış demedim sana!.. Baskın üstünlüğünden birlikte istifade edebilirdik. Kurultay zamanı bir saldırı beklemeyecekleri ortadaydı. Ama sen kendi başına kahramanlık taslayarak hem kendini hem de bizleri tehlikeye attın!.. Ya odada sıkışıp kalsaydın. Ne kadar direnebilirdin ki?..”

“Yüklenme bu kadar,” dedi Altuntaş. “Artık kimse alay edemeyecek kardeşimizle, bunun için sevinmelisin.”

Yelbert de onayladı onu.

Hasan, anlayışlı bir tavırla konuştu, “Emiriniz olarak tüm tehlikeyi üstlendim yalnızca. Hem ne yapar eder, avluyu basar ve o odadan çıkarırdınız beni. Ya da ben kamamı adamın gırtlığına dayayıp avlu kapısına ulaşmayı her hâlükârda başarırdım. Sizlere çok güveniyordum açıkçası Savtekin. Burada güç olan, odaya kadar kimselere sezdirmeden ulaşmaktı yalnızca. Bu noktada tehlikeyi ben omuzladım. Emiriniz olarak bu hakkımdı benim. Hem herifi sağ salim bulursak eğer, başarıyı üstlenmek gibi bir niyetim yok, için rahat olsun.”

“O manada söylemedim Hasan... Bak kardeşim, Sun Tzu'nun bir kumandanın tavrıyla ilgili öğütlerini anımsa, ‘Komutanın yapacağı beş hata, felaket getirebilir: Dikkatsiz cesaret, yok olmaya götürür. Korkaklık, düşmana esir olmaya götürür. Acelecilik, hakaretlerle kıskırtılabilir. Şeref düşkünlüğü, utanmaya götürür. Adamlarına aşırı düşkünlük, endişe ve tereddüde götürür!..”

“Temiz ve mert kalbini bilirim senin Savtekin. Aşırılığım için affınızı diliyorum.”

“Sen bana bakma,” dedi Savtekin. Karanlıkta gözlerindeki ifadeyi seçmek mümkün değildi ama sesindeki mahcup tavır dokunaklıydı. “Sadece sana bir zarar gelir diye korktum... Peki neden avludan geri döndün? Dailer bir şeylerden kuşkulanıp pusulanmış olabiliirdi. Arka bahçeleri kullanabilirdin.”

“Talihimi denedim kardeşim. Muktefi'yi kanala atar atmaz odaya geri döndüm. Avlu sessizdi. Başka bir yol kullansaydım karanlığın içinde ayrı düşebilirdik. O zaman da hem sizleri, hem de kanalda sürüklenen Muktefi'yi daha büyük bir tehlikeye atmış olurdu!..”